

Största möjliga tystnad

»vad händer om vi faktiskt inte ställer upp?«

I ett Danmark där kyrkliga ställningstaganden i politiska frågor är något mycket känsligt, främlingsfientligheten blivit mainstream och hjälp till gömda flyktingar är kriminaliserat har ett sextiotal avvisningshotade irakiers tillflykt till Brorsons kirke i Köpenhamn rört upp en het debatt. Kyrkorådet har välkomnat irakierna att stanna i kyrkan åtminstone till mitten av augusti. Prästen Per Ramsdal utesluter inte att det kan komma att röra sig om åratal. Från ministerhåll har det med en tydlig underton av islamofobi raljerats över irakierna och uttalats att "Luther avrådde från att blanda religion med politik". Den Danske Folkekirke är splittrad i frågan. Prästen Søren Krarup, en av Dansk Folkepartis ideologer, kallar fristaden "ett missbruk av folkekirken" och "en synd". Men flera biskopar har ryckt ut till Brorsons kirkes försvar. "Det hade ju varit en politisk handling att låsa dörren för irakierna" förklarar biskopen i Viborg, Karsten Nissen, och får stöd av biskopen i Ribe, Elisabeth Dons Christensen: "Sådan är kyrkan. Vi kan inte slänga igen dörren för människor i nöd. Kyrkan är en fristad". Ett prästupprop för irakierna har också initierats.

Här på andra sidan sundet är de påbörjade massavvisningarna av människor som flytt Irak en offentlig icke-fråga. Hur många känner till de två chartrade Airbus-plan som i februari och maj dumpade sammanlagt ett hundratal personer i Bagdad? Ett lysande undantag från medietystnaden är P1:s *Konflikt* (lördagsmornar klockan 9, finns också som poddradio) som gjort två timslånga undersökande reportage om den första flygningen. 45 deportier (polisens terminologi) åtföljdes av 107 vakter från kriminalvården och piketpolisen. Människor lyftes ombord iförda handfängsel.

Det finns misstankar om smygdrogning med lugnande medel. Spännbårar fanns i beredskap, liksom läkare och sköterska. Vad tänkte barnen ombord, som Mirna 10 år, som gått flera år i skola i Jönköping? Eller hennes mamma Amira, som hämtades direkt från psykakuten, livrädd för återvändandet? Polisen och Migrationsverket har sam-

manfattat massavvisningarna med att "Det var lugnt och fint" och "Det har varit bara trevligt alltihop". Rösterna i *Konflikt* talar om något helt annat. Flera tvångsavvisade har redan på nytt flytt Irak eller blivit internflyktingar.

2009 har av regeringen utsetts till "återtagandear". Massavvisningarna har gjorts möjliga genom en typ av återtagandeavtal som FN:s flyktingorgan UNHCR starkt avråder från och som pressats på Irak. Danmark vill nu följa Sveriges exempel med motiveringen "kan Sverige så kan vi". Men medan det i Danmark handlar om knappt 300 irakier med avvisningsbeslut är det här flera tusen som berörs. Ångesten är naturligtvis stor hos många, runt om i landet. En av dessa, en irakisk kvinna som bott länge här, sa till mig under en ekumenisk migrationskonferens: "Jag vill inte ha fler seminarier om vår situation. Jag vill ha action!". I stället råder största möjliga tystnad. Inte bara i medierna. Men vad hade den amerikanska medborgarrättsrörelsen lett till om den nöjt sig med seminarier och inte haft en Rosa Parks som en dag vägrade resa sig för en vit man i bussen?

Författaren Susan Sontag har funderat så här om solidaritetens pris: "I centrum för våra moraliska liv och vår moraliska fantasi står motståndets stora förebilder: de stora berättelserna om dem som sade: 'Nej. Nej, jag ställer inte upp'". Devitaliserade – apatiska – barn som sondmatas kan inte avvisas utan att vårdpersonal ställer upp. Plan som används vid deportationer kan inte lyfta utan att markpersonal och piloter ställer upp. Vad händer om vi faktiskt inte ställer upp på systemet? Vad händer om vi får en Brorsons kirke i Sverige? Om vi får två, tre...?

PETER LÖÖV

